EUROPOS PARLAMENTAS

2004 *2009*

Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetas

Seminaras

tema

„Pilietybės neturėjimo prevencija ir jos neturinčių asmenų apsauga Europos Sąjungoje“

PROGRAMA

2007 m. birželio 26 d., antradienis

9.00 – 12.30 val.

Salė ASP 3E2
(Altiero Spinelli pastatas)
Briuselis

ĮVADAS

2006 m. lapkričio 7 d. Niujorke, Jungtinių Tautų posėdyje Europos Sąjungai pirmininkaujanti Suomija ES vardu pasakytoje kalboje pareiškė, kad „(...) ES remia Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro (angl. UNHCR) veiklą saugant pilietybės neturinčius asmenis, kurie dažnai yra labiausiai pamiršti ir skatina Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiąjį komisarą toliau tęsti savo darbą nustatant pilietybės neturėjimą, imantis prevencijos priemonių ir mažinant šį reiškinį visame pasaulyje (...)“ Kaip šio pareiškimo, padaryto Tarybai pirmininkaujančios valstybės narės, tęsinį ir gavęs Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro 2007 m. sausio 23 d. laišką, Europos Parlamentas, o konkrečiau – Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetas surengė seminarą pilietybės neturėjimo nustatymo, prevencijos ir mažinimo klausimais.

Pilietybė yra teisinė sąsaja tarp valstybės ir individo, o jos neturėjimas lemia padėtį, kurioje asmuo pagal valstybės įstatymus nėra laikomo jokios valstybės piliečiu. Pilietybės neturėjimas gali kilti dėl tokių aplinkybių kaip vienos valstybės įgaliojimų perdavimas kitai moters atsisakymas perduoti pilietybę savo vaikams, pilietybės praradimas dėl ilgesnio buvimo užsienio valstybėje, pilietybės praradimas dėl asmens vedybų su užsieniečiu arba sutuoktiniui pakeitus pilietybę santuokos metu bei nesantuokiniams vaikams neįgijus pilietybės.

Pilietybės turėjimas yra ypač svarbus norint visapusiškai dalyvauti visuomeniniame gyvenime ir paprastai būtina sąlyga norint turėti diplomatinę apsaugą. Pavyzdžiui politinės teisės, o taip pat teisė įvažiuoti į valstybę ir joje gyventi dažnai suteikiamos tik tos valstybės piliečiams.

Atsižvelgiant į pilietybės neturėjimo padarinius, ši problema ilgą laiką buvo nagrinėjama Jungtinių Tautų posėdžiuose. Nuo 10 dešimtmečio vidurio JT Generalinė asamblėja sustiprino Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro įgaliojimus pilietybės neturėjimo srityje, o Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro vykdomasis komitetas pateikdavo vis detalesnius patarimus. Kaip pabrėžė Generalinė asamblėja ir Vykdomasis komitetas, efektyvūs valstybių veiksmai, remiant Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiajam komisarui arba kitoms JT agentūroms ir pilietinės visuomenės veikėjams, yra gyvybiškai svarbūs norint išvengti tokių situacijų, mažinant pilietybės neturėjimo atvejus ir užtikrinant šio reiškinio paveiktų asmenų teises iki to laiko, kol jų padėtį bus galima pataisyti.

Su pilietybe susijusios teisės ir atitinkami valstybės įsipareigojimai numatomi kelete Jungtinių Tautų ir regioninio masto su žmogaus teisėmis susijusių priemonių. Dviejose tarptautinėse konvencijose pateikiamos nuostatos, specialiai skirtos pilietybės neturėjimo problemai: 1954 m. Konvencija dėl pilietybės neturinčių asmenų statuso (1954 m. konvencija) ir 1961 m. Konvencija dėl pilietybės neturinčių skaičiaus mažinimo (1961 m. konvencija).

Europos mastu Europos Taryba visada labiausiai stengėsi sukurti bendrus pilietybės principus ir vengti pilietybės neturėjimo kaip reiškinio. 1997 m. Europos konvencija dėl pilietybės ir 2006 m. Europos Tarybos konvencija dėl pilietybės neturėjimo prevencijos, kai tai susiję su vienos valstybės įgaliojimų perdavimo kitai sudaro efektyvų teisinį pagrindą pilietybės neturėjimo prevencijai.

Nepaisant šių teigiamų tendencijų teisės srityje, Europos Sąjungoje vis dar gyvena daug

pilietybės neturinčių asmenų, nors jų skaičius ir mažėja. Tai yra reiškinys, atsiradęs dėl Tarybų Sąjungos bei buvusios Jugoslavijos žlugimo. Latvijoje, Estijoje, o kiek mažiau ir Lietuvoje bei Slovėnijoje tai pat gyvena tokių pilietybės neturinčių asmenų. Kitos Europos Sąjungos valstybės narės, taikydamos 1954 m. konvenciją, suteikia pilietybės neturinčio asmens statusą tūkstančiams asmenų iš visų pasaulio kraštų.

Todėl Europos Parlamento seminare daugiausia dėmesio bus skiriama trims temoms, siekiant sustiprinti ES valstybių narių ir Europos institucijų pajėgumus spręsti pilietybės neturėjimo problemą, bendradarbiaujant su Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiuoju komisaru, Europos Taryba ir pilietine visuomene. Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiasis komisaras ir Tarpparlamentinė Sąjunga pasinaudos šia galimybe ir išleis Vadovą parlamentų nariams dėl pilietybės ir jos neturėjimo, kuris bendromis jų pastangomis pirmą kartą jau buvo išleistas 2005 m. lapkritį.

Pilietybės neturėjimo prevencija. Dabartinės tendencijos Europos pilietybės teisės aktuose, dviguba pilietybė, pilietybės atėmimas, nesantuokiniai vaikai.
Kaip Europos Sąjungos valstybės narės ir Europos Sąjunga galėtų išvengti pilietybės neturėjimo atvejų? Ar Europos pilietybės koncepcija galėtų padėti šiuo klausimu?

Pilietybės neturėjimo atvejų mažinimas. Bendras pilietybės neturinčių gyventojų skaičius nuolat mažėja valstybės įgaliojimų perėmimo pasekmes patyrusiose valstybėse vykdant pilietybės suteikimo ir integracijos programas. Kaip valstybės narės ir Europos Sąjungos institucijos gali padėti lengvinant pilietybės suteikimo jos neturintiems asmenims procesą?

Pilietybės neturinčių asmenų apsauga. Dauguma Europos Sąjungos valstybių narių prisijungė prie 1954 m. Konvencijos dėl pilietybės neturinčių asmenų statuso (išskyrus Austriją, Bulgariją, Kiprą, Estiją, Lenkiją ir Portugaliją). Konvencija pilietybės neturintiems asmenims suteikiamas teisinis statusas. Tačiau dauguma valstybių narių dar nepatvirtino konkrečių procedūrų tokiam statusui užtikrinti ir praktiškai neįgyvendino kitų konvencijos nuostatų. Dauguma valstybių narių atskirai neregistruoja jų teritorijoje gyvenančių pilietybės neturinčių asmenų skaičiaus. Kai kurios valstybės papildomai prie 1954 m. konvencijos arba tiems atvejams, kai ji netaikoma, patvirtino tokioms gyventojų grupėms taikomą specialų teisinį režimą. Kaip Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiasis komisaras galėtų padėti Europos Sąjungos valstybėms įgyvendinti 1954 m. konvenciją ir prisijungti prie jos toms šalims, kurios to dar nepadarė?

Šis seminaras visoms Europos institucijoms suteiks įkvėpimo bei peno apmąstymams, kuriuos būtų galima realizuoti parengiant tyrimą, iniciatyvinį pranešimą ir t.t. Taip pat jis sustiprins tarptautinių organizacijų vaidmenį šioje srityje, kuri pastaraisiais metais įgijo vis didesnę svarbą.

PRADŽIA

Įžanginis žodis:

09.00–09.05 val. Europos Parlamento Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto pirmininko pavaduotojas ***Stavros Lambrinidis.***

09.05–09.15 val. Europos Komisijos C direktorato – Civilinė teisenos, pagrindinių teisių ir pilietybės direktorato – direktorius ***Francisco Fonseca Morillo.***

Pirmoji ekspertų grupė
Pilietybės neturėjimo prevencija – šios srities mokslo ekspertų nuomonė

09.15–09.30 val. Mastrichto universiteto (Olandija) Lyginamosios ir privačios tarptautinės teisės ***profesorius Gerard-René de Groot.***

09.30–09.45 val. Danijos žmogaus teisių instituto mokslinių tyrimų departamento mokslinė bendradarbė ***dr. Eva Ersboll.***

09.45–10.15 val. Diskusijos**.**

Antroji ekspertų grupė
Pilietybės neturėjimo atvejų mažinimas – Europos Tarybos ir Jungtinių Tautų nuomonė

10.15–10.30 val. Europos Tarybos ekspertas, Berno (Šveicarija) Valstybinės migracijos tarnybos Šveicarijos pilietybės skyriaus vadovas ***Roland Scharer.***

10.30–10.45 val. Tarptautinės teisės komisijos narys, Varšuvos universiteto Tarptautinės teisės instituto direktoriaus pavaduotojas, JT ir Europos Tarybos ekspertas ***profesorius Zdzislaw Galicki.***

10.45–11.05 val. ***Diskusijos.***

Trečioji ekspertų grupė
Pilietybės neturinčių asmenų apsauga

11.05–11.20 val. Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro biuro Ženevoje Tarptautinės apsaugos paslaugų padalinio Pilietybės neturinčių asmenų skyriaus vadovas ***Philippe Leclerc.***

11.20–11.35 val. Latvijos Respublikos užsienio reikalų ministerijos atstovė ***Inga Reine.***

Ketvirtoji ekspertų grupė
Asmenys, patiriantys sunkumų gaunant, naudojantis ir įrodant pilietybę

11.35–11.50 val. Taikos instituto (Slovėnija) tyrinėtojas ***Jasminka Dedic.***

11.50–12.00 val. Romos (Italija) *La Sapienza* universiteto ***profesorius Roberto Pignoni.***

12.00–12.20 val. ***Diskusijos.***

12.20-12.30 val. ***Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujančios valstybės baigiamosios pastabos*** *(pirmininkaujančios valstybės atstovo pavardė bus pateikta vėliau).*

ANNEX

PRACTICAL GUIDELINES FOR THE DEBATE

Presentations will be limited to 10 minutes (see programme for details).
The floor will be given to Members in the order in which requests are received.
Speakers wishing to supplement their speeches may do so in writing by submitting documents (preferably in English or French) in advance to the secretariat (email: ip-libe@europarl.europa.eu).These documents will be circulated during the meeting.

IMPORTANT NOTICE FOR THOSE WISHING TO ATTEND THE HEARING

This seminar is open to the public. However, for security reasons, participants who do not have a European Parliament access badge must obtain a pass in advance. Those wishing to obtain such a pass should contact the seminar secretariat (ip-libe@europarl.europa.eu) before **20 June 2007**. It is essential to provide us with your full name, address and date of birth. Without this information, the Security Service will not provide entry passes.

Simultaneous interpretation will be available in the following languages : EN, FR, DE, IT, NL, ES, HU, EL, PT, RO, SV, PL

Seminar Secretariat	Telephone	Address	E-mail address
Martina SUDOVA *Administrator*	**+32.2.283.14.76**	European Parliament Rue Wiertz 60 RMD 01J040 B-1047 Brussels	**ip-libe@europarl.europa.eu**
Ryszard DE GROOT *Assistant*	**+32.2.284.07.95**	European Parliament Rue Wiertz 60 RMD 01J036 B-1047 Brussels	
Maria LAZAROVA *Assistant*	**+32.2.283.23.89**	European Parliament Rue Wiertz RMD 1J044 1047 Brussels	